

Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai
Lietuvos Respublikos Seimui
Sveikatos reikalų komitetui

2023 03 10 Nr. (1.5)-11-135

DĖL ŠVIETIMO MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PROJEKTO VALSTYBĖS FINANSUOJAMOMS VIETOMS UŽIMTI

Gautame Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos projekte dėl valstybės finansuojamų vietų paskirstymo, siūloma sumažinti valstybės finansuojamų studijų vietų skaičių kolegijose – sveikatos moksluose (farmacijos, medicinos technologijos, mitybos, reabilitacijos studijų kryptyse) – iki 235 (2022 m. buvo 280), slaugos ir akušerijos studijų kryptyje – iki 212 (2022 m. buvo 350).

Kauno kolegija, kaip aukščiau išvardintų studijų kryptių specialistus ruošianti institucija išreiškia nepritarimą, šiam projektui, kadangi:

Slaugos specialistai yra stiprių, patvarių sveikatos sistemų dalis, reikalinga siekiant universalios sveikatos aprėpties. Tačiau 2019 m. Lietuvoje 1 000 gyventojų teko 7,7 slaugytojo, o tai yra mažiau už ES vidurkį (8,4 slaugytojo). Gydytojų skaičius (4,6 gydytojo 1 000 gyventojų) yra penktas pagal dydį ES (ES vidurkis – 3,9 gydytojo). Gydytojų skaičiui toliau didėjant, slaugytojų skaičius taip sparčiai nedidėjo – 2019 m. vienam gydytojui teko 1,7 slaugytojo, tai yra mažiausias santykis nuo 2000 m. Nepaisant slaugytojų poreikio, mažėja slaugos studijų programas baigusių absolventų skaičius: 2000–2009 m. metinis jų vidurkis buvo 626 slaugytojai, o 2010–2019 m. – 554 slaugytojai. Todėl nepasiektas Nacionalinės 2014–2025 m. sveikatos strategijos tikslas iki 2020 m. atkurti slaugytojų ir gydytojų skaičiaus santykį „2:1“.

Dėl didelio visuomenės sergamumo ir senėjimo, naujų ligų ir epidemijų, pandemijų kiekio atsiradimo, slaugos personalo poreikis yra išaugęs, o naujus darbuotojus yra sunku pritraukti ir išlaikyti, todėl Lietuva susiduria su slaugytojų trūkumu viešajame sveikatos sektoriuje. Atliktais statistiniais tyrimo duomenimis Lietuvoje iki 2028 metų bendrosios praktikos slaugytojų poreikis sieks 7,4 tūkst. (MOSTA, 2019). 2021 m. Sveikatos priežiūros specialistų prognozių STRATA tyrimo duomenimis iki 2030 m. prognozuojamas ženklus bendrosios praktikos slaugytojų trūkumas psichikos sveikatos, paliatyvios slaugos, geriatrinės slaugos srityje. Numatytas šių specialistų iki 2030 m. poreikis Lietuvoje - 3163.

Kauno kolegijoje, Medicinos fakultete nuo 2023 m. rugsėjo 1-osios dienos bus pradėdama realizuoti Skubiosios medicinos pagalbos paramediko studijų programa, kuri yra Medicinos technologijų studijų krypties, todėl svarbu žinoti, jog dėl planuojamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarkos, kurią numatoma baigti iki 2025 metų, o su tuo susijusius projektus numatoma baigti įgyvendinti iki 2027 metų, keisis paslaugų struktūra, kurios pokyčiai didins skubiosios medicinos pagalbos paslaugų poreikius. Planuojama pertvarka deleguos daugiau atsakomybių kvalifikuotiems skubiosios medicinos pagalbos specialistams, kurių jau šiuo metu trūksta. 2018 m. Lietuvos Greitosios medicinos pagalbos įstaigų asociacija atliko tyrimą, kuriuo buvo nustatyta, kad dirbančių slaugytojų skaičius Greitosios medicinos pagalbos stotyse Lietuvoje 2017 m. siekė 948, iš jų 102 darbuotojai jau buvo pensinio amžiaus. Darbuotojams, kuriems buvo likę 5 metai iki pensinio amžiaus tuo metu jau siekė 110. Paramedikų visoje Lietuvoje tuo metu buvo tik 64. Paramedikų - vairuotojų buvo 196, iš jų 9 buvo likę 5 metai iki pensinio amžiaus. Tiek miestuose, tiek regionuose vyrauja GMP darbuotojų senėjimo problema. Todėl, galima daryti prielaidą, kad 5 metų laikotarpiu Lietuvoje 40 greitosios medicinos pagalbos stotyse truks 1125 skubiosios medicinos pagalbos paramedikų. Be to, dauguma GMP vadovų palaikytų siūlymą išplėsti GMP brigadas iki 3 narių, jei būtų skirtas pakankamas finansavimas, todėl šis skaičius išaugtų tris kartus. Įgytas sveikatos mokslo profesinis bakalaurs ir skubiosios medicinos pagalbos paramediko kvalifikacija suteiktų teisę dirbti greitosios medicinos pagalbos stotyse, skubiosios medicinos pagalbos priėmimo skyriuose, ligoninėse ir Lietuvos kariuomenės Karo medicinos tarnyboje.

Prognozuojant reabilitacijos specialistų pasiūlą bei poreikį Lietuvoje, įtakos gali turėti numatomas teikiamų specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo vyresnio amžiaus gyventojams didinimas, plečiant geriatrijos ambulatorines ir stacionarias paslaugas. Remiantis demografinėmis prognozėmis, galima daryti išvadą, kad Lietuvoje sparčiai augant 65 m.+ žmonių skaičiui ir esant vienai sparčiausiai senėjančių valstybių ES, ir toliau didės slaugos ir palaikomojo gydymo (kurių komandose yra kineziterapeutai ir ergoterapeutai), paliatyviosios pagalbos paslaugų poreikis. Nuo 2024 metų Lietuvoje ugdymo įstaigos privalės priimti mokyti kiekvieną norintį specialiujų poreikių turintį vaiką. Įtraukiojo ugdymo vizija yra užtikrinti, kad visų amžiaus grupių besimokantiems asmenims kartu su bendraamžiais vietos bendruomenėje būtų suteiktos prasmingos ir kokybiškos švietimo galimybės. Ergoterapeutų ir kineziterapeutų poreikis bendrojo lavinimo mokyklose didės. Minėtos aplinkybės rodo, kad Lietuvoje reabilitacijos krypties specialistų rengimo poreikis nemažės.

Stebimas mažėjantis asmenų stojančių į Farmakotechnikos studijų programą skaičius, o norint pritraukti daugiau mokinių studijuoti šioje studijų programoje yra būtinas finansavimas. Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis 2022 metų gruodžio 31 d. Lietuvoje buvo 1322 vaistinės, 132 didmeninių prekybos įmonių, 27 gamintojai. Tais pačiais duomenimis, Lietuvoje buvo 3654 vaistininkai, turintis

vaistinininko praktikos licenciją ir 1161 vaistinininko padėjėjai (farmakotechnikai), kai tuo tarpu 2009 gruodžio 31 d. Vaistinininkų padėjėjų, įrašytų į farmakotechnikų sąrašą buvo 1874 asmenys. Tai rodo šių specialistų mažėjimą, kadangi SODRA duomenimis 40 proc. šiuo metu dirbančių farmakotechnikų yra 60 metų ir vyresni, kurie tikėtina, jog per artimiausius 5 metus išeis į pensiją.

Kauno kolegija yra vienintelė institucija rengianti vaistinininko padėjėjus (farmakotechnikus) Lietuvoje, o 2022 m. Lietuvos užimtumo tarnybos duomenimis, farmakotechnikų įsidarbinimas siekia 100 proc., tačiau didžiuosiuose vaistinių tinkluose vaistinininko padėjėjų (farmakotechnikų) vis tiek trūksta. Didžiųjų vaistinių tinklų atstovai kasmet dalyvauja išleidžiant Farmakotechnikos studijų programos studentus į profesinės veiklos praktikas, susitinka su būsimaisiais absolventais, siūlo jiems baigiamosios praktikos atlikimo ir darbo vietas visoje Lietuvoje.

Nacionaliniuose studijų kryptių reitinguose Kauno kolegijos Medicinos fakultete realizuojamos slaugos ir akušerijos, farmacijos, reabilitacijos, medicinos technologijų, mitybos studijų kryptių programos 2022 metais buvo įvertintos I arba II vietomis. Aukšti studijų kryptių reitingai iliustruoja, kad visų šių studijų kryptių studijos yra rentabilios ir geri darbdavių atsiliepimai bei aukšti absolventų įsidarbinimo rodikliai pagrindžia studijų kryptyse vykdomų programų atitiktį visuomenės ir darbo rinkos poreikiams. Visos aukščiau išvardintos studijų kryptys paskutinių tarptautinių ekspertinių vertinimo metu buvo įvertintos puikiai, jas akredituojant maksimaliam laikotarpiui.

Verta atkreipti dėmesį į tai, jog įstojančiųjų į Sveikatos kryptių grupės studijas, valstybės finansuojamas vietas - mažėja, kadangi į Medicinos fakultetą 2021 metais įstojo 496 studentai (298 į valstybės finansuojamas vietas ir 198 į valstybės nefinansuojamas vietas), o 2022 metais - 484 studentai (221 į valstybės finansuojamas vietas ir 263 į valstybės nefinansuojamas vietas), o vertinant procentiškai Valstybės skirtų krepšelių skaičių sveikatos krypties grupei visoms Lietuvos kolegijoms, Kauno kolegijai atiteko 2020 m. - 26 proc., 2021 m. - 34,4 proc., 2022 - 25 proc. numatytų krepšelių, tai rodo, jog asmenys rinkdamiesi studijas pasitiki Kauno kolegija ir jų rengiamų specialistų bei studijų kokybe bei renkasi studijuoti šioje institucijoje.

Atsižvelgiant į rašte pateiktus argumentus, prašome dar kartą apsvarstyti projektą dėl valstybės finansuojamų vietų paskirstymo kolegijose – sveikatos moksluose (farmacijos, medicinos technologijos, mitybos, reabilitacijos, slaugos ir akušerijos studijų kryptyse) bei apie priimtus sprendimus informuoti raštu.

Direktorius

Paulius Baltrušaitis